

OVERDENKING

Lezen: Galaten 3: 1 - 14

‘De rechtvaardige zal leven door geloof.’ (Galaten 3: 11^b)

Hervorming(sdag)

“De kerk gedenkt de dag van de kerkhervorming.”

Zo staat het in de Kerkorde van onze kerk. In de afdeling “HET LEVEN VAN GEMEENTE EN KERK”, onder de rubriek “De eredienst” staat in “Artikel VII”:

1. Geroepen door haar Heer komt de gemeente samen tot de lezing van de Heilige Schrift en de prediking van het Evangelie, de bediening en viering van de doop en het avondmaal, de dienst van lofzang en gebed en de dienst van barmhartigheid en gerechtigheid.

De gemeente komt samen tot boete-, dank- en gebedsdiensten, leerdiensten, trouwdiensten en diensten van rouwdragen en gedenken. Daarnaast kent de kerk dagelijkse getijdendiensten met lofprijzing en gebeden.

2. De eredienst wordt geleid door hen die daartoe in de orde van de kerk zijn aangewezen. De inrichting van de eredienst wordt vastgesteld door de kerkenraad met inachtneming van de bijzondere verantwoordelijkheid van de voorgangers en hen die zorgdragen voor de kerkmuziek.

Ten behoeve van de eredienst worden, naar regels bij ordinantie gegeven, door de generale synode aangewezen, aangeboden of vastgesteld de bijbelvertaling, het psalm- en gezangboek en het dienstboek met orden van dienst.

3. De kerk viert de dag des Heren.

De kerk viert en gedenkt op bijzondere dagen de komst, de geboorte en de verschijning van Christus, zijn lijden, sterven en opstanding, zijn hemelvaart en de uitstorting van de Heilige Geest.

De kerk viert de zondag van de Drie-eenheid.

De kerk gedenkt de dag van de kerkhervorming.

Het mag op z'n minst opmerkelijk heten dat de kerkorde het gedenken van de dag van de kerkhervorming in het rijtje van de viering van de “dag des Heren” en de overige christelijke feestdagen plaatst. Hoe de kerk de dag van de kerkhervorming gedenkt is niet vastgelegd. Dat de kerk de dag van de kerkhervorming gedenkt, daar gaat het om. De dag van de kerkhervorming, 31 oktober, wordt verbonden met de datum 31 oktober 1517. Op deze datum zou Maarten Luther op de deur van de slotkapel te Wittenberg zijn 95 stellingen hebben aangeslagen. Met behulp van deze stellingen wilde hij een theologisch debat uitlokken. “Uit liefde voor de waarheid” zo schrijft Luther in de inleidende tekst bij de stellingen. Zijn stellingen gaan voornamelijk over het doen van boete, over de aflaat en de positie van de Paus.

Bij het gedenken van de dag van de kerkhervorming is het niet de bedoeling dat we enkel stilstaan bij de historische feiten. We worden opnieuw aan het denken gezet over het gedachtegoed van de Reformatie. Dit gedachtegoed laat zich op één noemer brengen in de kerntekst: “De rechtvaardige zal uit het geloof leven.” Deze ontdekking betekende een doorbraak in de theologie van die tijd. Niet langer stonden de (goede) werken voorop. Allesbeslissend is het geloof. Daarmee samenhangend kwam de genade voorop tegenover de vroegere verdienste. Nu is het niet zo dat dit de ontdekking van de Reformatie is. Veelmeer gaat het om een herontdekking. Een herontdekking vanuit de bron. In de brief aan de Galaten bijvoorbeeld, legt Paulus dezelfde verbanden en accenten. Misschien was het wel mede de studie over de Galatenbrief die Maarten Luther tot dit inzicht heeft gebracht. In de jaren 1515 en 1516 gaf Professor Luther college over deze brief. De kerkhervorming is niet op naam van één persoon te schrijven. Ook was het geen éénmansactie. Namen als Hus, Calvijn en Zwingli mogen ook in dit verband genoemd worden. Aandacht hebben voor de kerkhervorming wil niet zeggen dat het om een soort heiligenverering van deze theologen zou gaan. Alles draait om de herontdekte uitgangspunten van het geloof. In de taal van de wetenschap van die tijd, het Latijn, geformuleerd als:

“sola fide”(=alleen door het geloof), “sola gratia”(=alleen door de genade), “sola scriptura”(=alleen door de Schrift). Later is hier vaak aan toegevoegd: “solo Christo”(=alleen door Christus). Zo wil het gedenken van de dag van de kerkhervorming ons brengen tot bezinning op het geloof uit genade door de Bijbel. Daarbij klonk van meet af aan ook de spreuk “ecclesia reformata et semper reformanda”. Dat wil zeggen dat het gaat om een kerk die gereformeerd is maar die ook altijd

gereformeerd moet worden. Telkens opnieuw en iedere tijd is het nodig dat te beseffen. Iedere tijd kent het gevaar van eenzijdigheid, of vooropstelling van tradities en gewoontes boven de Schrift. Terug naar de bron is altijd weer het parool in de kerk van de hervorming. Tot zover kan het allemaal nog wat zakelijk en meer als een aangelegenheid van de kerk, of de gemeente in het algemeen, overkomen. Niets is minder waar. Ten diepste gaat het om ons persoonlijk geloofsleven. Ook in dit gedeelte uit de Galatenbrief wordt dan onze aandacht gevestigd op Abraham. Van hem kun je leren wat geloven inhoudt. Abraham wordt genoemd de vader van alle gelovigen.

“Bent u familie van,...?” dat is een vraag die mensen elkaar stellen wanneer er (vermeende) herkenning is op grond van uiterlijk of naam. Op die vraag volgt soms een ontkennend antwoord, ondanks de inschatting van de vraagsteller. Het tegenovergestelde komt ook voor: je presenteert je als familie van..., en de reactie is: “’t Is dat je het zegt, dat had ik nou nooit gedacht”.

Als gelovige komen wij in de Bijbel in beeld als familie van Abraham. Komen we zo ook naar buiten toe over? Is dat de eerste gedachte van de mensen die ons ontmoeten. Of, moeten we onszelf met nadruk zo introduceren. Het is een hele eer, familie van Abraham te zijn. De Joden beschouwden het zelfs als een garantie, en spraken er zo over tegen de Here Jezus. Ze zeiden: “Wij zijn Abrahams kinderen”. Daarbij dachten ze dan: ons kan niets gebeuren. De Here Jezus gaat daar vol tegen in. Niet van belang is of je zelf kunt zeggen: “Ik ben er één van Abraham”. Veel meer is van belang wanneer anderen met waardering zeggen: “Je kunt het wel merken dat dat er één van Abraham is”.

Eigenlijk heeft het uiteindelijk slechts dan betekenis en de hoogste waarde wanneer de Here God dat van ons zegt. En dat kan en wil de Here God van ons zeggen, wanneer wij ons in geloof beroepen op de Here Jezus Christus.

Want zo lazen we in Galaten 3:

¹¹ ...‘De rechtvaardige zal leven door geloof.’ ¹² De wet daarentegen is niet gegrond op geloof, want er staat: ‘Wie doet wat de wet voorschrijft, zal leven.’ ¹³ Maar Christus Jezus heeft ons vrijgekocht van deze vloek door voor ons te worden vervloekt, want er staat geschreven: ‘Vervloekt is ieder mens die aan een paal hangt.’ ¹⁴ Zo zouden door hem alle volken delen in de zegen van Abraham en zouden wij, zoals ons is beloofd, door het geloof de Geest ontvangen.

Ds. M. A. Bos